

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Caput I. Qvis Libri finis, & quæ de divinis Nominibus prodita sint?

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

sunt omnipotens, missio & famula ipsa in hanc
monachis p[ro]p[ter]e certe
vivendi rationes obser-
veris inducere comitatu[m]
et affirmare: et recipere
cum initiatu[m] in quodque
se n[on] id est, perficitur p[er]f[ect]io
sapientum, quippe lumen
animonem, qui per Odys-
seum sicut in ipso inveniatur,
docent, illuminant, in
dem qui perficiunt, in
qui inquirunt, perficiunt
debet esse patres de patre
ut licet factores non s[unt] e[st]o[n]t,
V. Refol. 2. & 4.

Peccatores verò si quidem sanctam hauserint
institutionem, eaque neglecta ad concupiscentias
suis sponte devoluti sunt, cum ad vitam finem
pervenerint, non jam legem divinam æque ut
prius despiciabilem existimat, sed aliis longe-
culis spiritualibus ea que ibi sunt considerantes,

& quibus bonis exciderint excedentes, beatos
quidem prædicant eos, qui illa ad eum misse-
ri autem & inviri ex hac vita decedunt, propter
vitam suam pessimam, nulla salutis spe fulvi.

Nota diversam bonorum & malorum mor-
tem: & quomodo in morte placeant ad timorem
virtutis documenta, que in vita ad peccandum
dispicuerant. V. Refol. 5.

LIBER DE DIVINIS NOMINIBVS.

Iuxta lectionem, quam sequitur D. Thomas in hujus libri expositione.

C A P V T I.

Qua sermonis intentio, & qua de divinis
Nominibus traditor

D. Thom. De Deo
nib[il] con-
cluendū
nō possit res spirituales, DEUMque excedere om-
nem in intelligentiam. Item de eo nihil dicendum,
cris scri-
pturis.

C Ompresbytero Timotheo Dionysius pres-
byter. Docet per tenib[il]ia cognosci non
possit res spirituales, DEUMque excedere om-
nem in intelligentiam. Item de eo nihil dicendum,
cris scri-
pturis.

7. a. 7. ex hoc probat
dubius ad Basilicum, &
num esse docto, non p[ro]p[ter]e
8. a. 9. probat et Dionysius
item esse Apollonius, &
firmatione non fuit
occulte, & quod 9. 7. a.
cramen ignoramus non possumus
ne oportebat esse occulta,
9. a. 4. ne oportebat esse
arbitrio admittentes, non
7. a. 3. suffragio percep-
quia h[ab]ent nomine tradi-
cur erant in q.d. de mis-
e de veritate q. 9. 4.

entum 38.

exclusa, vera DEI propria
veritas in reprobatione
et confirmatione, neque ob-
iectio extenuat, tamquam
scitum, quod certi sunt
in suam ipsorum mentem
scit, et certaque via est
ibus ne arisque fallit, in
quam doctorem & infatu-
tionem ex anno suam
opinatur, non potest
aque contemporanea ratio
et rituum farum pro-
p[ro]p[ter]e vita, & quae in
die atq[ue] a[et]eris & mortua
anima sua preparata
erunt.

ad sperare futuras
venientes, tanquam ad
coronam receptas
i.e. una cu[m] corpore s[unt]

Documentum 39.

ex Lect. 1.

S ecundum virtutem revelationis, & ineffabilibus,
& ignotis, ineffabiliter & ignote conjugante se-
cundum meliorem nostram rationabilis & intellectu[m] virtutis,
& operationis unionem.

Quod D. Thomas sic explicat. In illis doctri-
nis, principiis humana sapientia inniti possumus,
in quibus ea traduntur, quæ hominibus cognoscibilis sum & dicibilis: sed in doctrina fidei
proponuntur quedam homini ignota, & indi-
bilis, quibus habentes fidem indarent in cognos-
cendo, aut perfecte explicando, licet certius eis im-
haerent, & aliorum si huiusmodi inhaerent, quam al-
iqua cognitionis naturalis. In doctrina igitur fidei
non possumus inniti principiis humana sapientiae,
& hoc est, non dicit secundum quam, scilicet
virtutem revelationis procedentis à Spiritu San-
cto in Apostolos & Prophetas, nec per fidem
conjugantur ineffabilibus & ignotis, & veritati di-
vinæ, quæ excedit omnem humanam locutionem
& cognitionem. Nec fides sic conjugans est,
ut faciat ea ab homine credente cognoscere, &
loqui faciat sum: hoc enim esset spelta visionis,
sed conjugans ineffabiliter & ignotis, videmus enim
nunc per speculum, ut dicitur 1. Cor. 13, & ne al-
iquis hanc conjunctionem despiceret, proper
sui imperfectionem labitur, secundum meliorem
unionem nostram rationabilis & intellectu[m] virtutis
& operationis, id est, supra virtutem & opera-
tionem nostram rationis & intellectus. Altioribus en-
im per fidem conjugantur, quam sine ea, ad
quæ ratio naturalis pertinet, & certius ostendere
mus, quanto certius est divina revelatio, quam
humana cognitio. Dicit autem rationalis & intel-
lectualis, quia eorum, quæ naturaliter cognoscimus,
quædam per se a nobis conspiciuntur abs-
que aliqua investigatione, & eorum propriè est
intellectus: quedam vero cognoscuntur per in-
quisitionem, & horum est ratio. Dicit autem ope-
rationis & virtutis, quia multa cognoscimus vir-
tute, quæ actu non speculamur. Hec D. Thom.

Inde dicunt: Mytici (quod superius sapere
petuum est) per obscuritatem fidei, & non per ar-
ritatem laces procedendum nobis esse in contem-
platione DEI. Et non solum in illa contempla-
tione fidei, quæ secundum modum nostrum laces
comparativam operandi exercemus, sed etiam in nobis pro-
contemplatione infusa, quæ est supra modum
nostrum. Quod etiam colligunt ex D. Thom. i. in conte-
p. q. 12. art. 13. ad 1. & ex doctrina Seraphica platione

Aaa 4

Ma-Dei

Matis in via p. f. cap. 34. bi: Demanara, que ya, que los alios del cuerpo no se pueden deleitar en mirar el señor, por estar tan encubierto, se descubre alios del alma por la fe, xc. Quamvis enim hic loquatur de communicantibus, d. m. habent in se sacramentales si estes, eadem videatur militare ratio, ut dicit A. Et concord, myst. lib. 2. cap. 3. de unito ne aetern, qua conjungimus DEO in contemplatione, videantur, quæ diximus ad cap. 1. Theol. myit. V. Refolut. 73.

Documentum 40.

Non est audendum dicere aliquid, nec etiam cogitare de supersubstantiali occulta Deitate praeter ea, quæ divinitus nobis ex sancte eloquio sunt expressa. Nam supersubstantialalem scientiam ignorantie supersubstantialitatis, que est supra rationem & intellectum, & substantialiam ipsam, ipsi attribuere convenit.

Expositio D. Thom. Expol. d. Thom. Virtus hujus rationis est, quia quod ab aliquo solo scitur, nullus potest cogitare vel loqui, nisi quantum ab alio manifestetur: solum autem DEO convenient perfide cognoscere seipsum secundum id, quod est: nullus ergo potest dicere ut cogitare de DEO praeter ea, quæ in Scripturis sunt revelata: & hoc est quod dicit, convenire ipsi DEO attribuere supersubstantialem scientiam ignorantie supersubstantialitatis, id est, supersubstantialitatis divinae ignorantiae, quæ quidem supersubstantialitas non ignorata est propter aliquid suum defectum, sed propter suum excessum, quia scilicet est super rationem, & intellectum creatum, & super ipsam substantialiam creatam, quæ est objectum commensuratum intellectui cretæ; sicut essentia increata est proportionata scientia increata. Et ideo sicut essentia divina est supersubstantialis, ita ejus scientiam supersubstantialem dixit: semper enim operari objectum cognitionis virtutis virtuti cognoscendi proportionatum esse. Hæc d. Th.

De hac scientifica ignorantia plura dicta sunt in myst. Theol. & ideo à prolixiori expositione supercedeo. Si tamen contra illud, propter quæ ista sunt dicta, (nempon est nobis dicendum de DEO, nisi quod est in Scripturis) obicias: Theologi ponunt in DEO rationes, seu proprie ates in abitu: & tamen de notionibus non fit mentio in Scriptura: similiter quod Spiritus sanctus à Filio procedat, & quod Pater, Filius, & Spiritus sanctus sint unius essentia. Responde: Thomas 1. p. q. 32. art. 2. quod licet de notionibus in abstracto non fiat mentio, si tamen de personis, in quibus notiones intelligentur, sicut abstractum in concreto. Et ad illud de processionalibus respondet q. 36. art. 2. ad 1. quod licet processus Spiritus sancti non inventatur in Scriptura per verba, inventur per sensum, ut Joan. 16. de meo accipiet. Ad illud autem de unitate essentia respondet q. 39. art. 2. inventiri etiam per sensum, quod tres personæ sint eisdem essentia: ut ibi, ego & Pater unus sumus. V. Refol. 42.

Documentum 41.

Tamen ad superiorum resipientes, quantum Thearchorum eloquiorum radius seipsum immittit ad splendores superiores, & sinus circa divina, temperantia, & sanctitate confundi.

Expositio D. Thom. Ne tamen omnino sumus in DEI ignorantia constituti, subiungit, nobis dico convenit rationem resipientes per spiritualen contemplationem, ad superiorum, id est, ad id, quo d. supra nos est, scilicet DEUM, quantum radii Thearchorum eloquiorum se ipsum immittit, id est, se expandit ad superiores splendores, id est, ad veritatem intelligibiles divinorum. Veritas enim facta Scriptura est quoddam lumen per modum radii derivatum à prima veritate: quod quidem lumen non se extendit ad hoc, quod per ipsum possimus videre DEI essentiam, aut cognoscere omnia, quæ DEUS in seipso cognoscit, ut Angeli, aut Beati eius essentiam videntes; sed usque ad aliquem certum terminum, vel mensuram intelligentia divinorum lumine sanctæ Scripturæ manifestantur. Et sic dum nos non plus extendimus ad cognoscendum divina, quam lumen sanctæ Scripturæ se extendit, simus per hoc conferti, quasi certis limitibus coactati circa divina quadam temperantia & sanctitate. Sanctitate quidem S. Script. veritatem mundam ab omni errore conservamus: temperantia vero dum ad eas non magis nos ingerimus, quam nobis est datum. Hæc ille.

Dicitur S. M. N. TERE-
SIÆ, tum in cap. 12. virg. sua, tum in via perfectionis cap. 25. & alibi sapientia, ubi admonet animas ne superius ascendant, quam deus eleverit; & ne suspendantur, nisi deus eas suspendat: & ne contemplationem immittant, nisi deus introducat, &c. Quoties enim loquitur de contemplatione, intelligentia, & non illam, quam communibus gratia auxiliis possumus ad ipsi, ut bene advenit N. Josephus à JESU-MARIA in ase, p. 1. lib. 1. c. 2. 3.

Quod etiam D. Thom. viderit docere 2. 2. q.
130 art. 1. reddens rationem, quæ presumptio sit peccatum; quia qualibet actio commensurari debet virtuti agentis, & ideo virtutis est, quod alius assumat ad agendum ea, quæ sive virtuti præferuntur. Et obiciens primò illud ad Philosophi. 1. Metaph. quod homo se debet habere ad divinam, quantum potest. Tertio illud 2. ad Cor. 3. non sumus sufficientes cogitare aliquid à nobis quæ ex nobis: cum tamen licet possumus bona cogitare. Responderet ad primam, aliquid esse humana potentiam activam, quod non sit supra passivam: unde non est virtutum, si quis tendat ad sequendum profectum in virtutem perfectam, quod Apostolus faciebat per continuum profectum ad anteriora: esset tamen virtutum, domini quis est in statu imperfectæ virtutis, attenuans statutum asequi eorum, quæ sunt virtutis perfectæ. Ad secundam, esse quidem in homine potentiam etiam naturalem, scilicet intellectus, per quem potest conjungi DEO; unde non esset presumptio intendere ei uniti per intellectum, & voluntatem secundum id quod potest. Ad tertiam, quod licet bonum non possumus cogitare ex nobis, bene tamen ex auxilio divino, quod nemini negatur: nam secundum Philosoph. 3. Ethic. quæ per alios possumus, aliquiliter per nos possumus. Aliud autem esset, si intenderemus ea, quæ non ex auxilio generali, sed ex specialissimo ille solus consequitur, quem DEUS vult ad superiora elevare.

V. Refolur. 54.

Doc.

Documentum 42.

S. Thom.
Ecundum proportionem unicuiusque mentium revelantur divina.

D. Thom. in praesenti hanc ponit pro prima ratione Dionysii relata precedenteis sub hoc argumento: divina revelantur ad DEO secundum proportionem eorum, quibus revelantur sed cognoscere infinitum est supra proportionem intellectus finiti: non ergo hoc ipsum, quod DEUS est, ex divina revelatione a quo cumque cognoscitur. (& infra addit:) Non quidem, ut nullo modo cognoscatur, sed ut non comprehendantur; nam a Beatis quidem mente attingitur, sed non comprehendetur. Hac ille. Qualiter autem a viatoribus, & extra visionem beatificam? sapientiam, non cognosci quid sit, sed an sit? quod etiam attingetur documentum sequenti.

V. Resolut. 41. & 53.

Documentum 43.

Sicut incomprehensibilitas, & incontemplabilis sunt a sensibilibus intelligibiliis... secundum eandem veritatem rationem superponitur substantia, que est supersubstantialis, & mentibus, que est supra mentem veritas, &c.

Expositio D. Th. Superior gradus comprehendit non potest per inferioria, sicut intelligibilia per materialia, simplicia per composita, aut incorpore per corporea: sed DEUS est super omnem ordinem existentium: ergo per nihil existentium comprehendit potest. Sic DEUS, qui est ipsa unitas, quasi existens unus per suam essentiam; que est supersubstantialis, superponitur substantia, & que est supra mentem, superponitur mentibus, id est, intellectualibus spiritibus... & non dicit, quod intelligibilia sint incomprehensibilis sensibus, sed sensibilibus, quia per sensibilia intelligibilia comprehenduntur: & non solum dicit, quod sint incomprehensibilita sensibilibus, sed etiam incontemplabilis, quia que sunt superioris ordinis nec comprehendunt, nec contemplari possunt per ea, que sunt inferioris: tunc enim per aliud contemplatur, cum per unum possimus essentiam illius videre, ut sciamus de illo quid est comprehendendum autem, cum ita perfecte cognoscitur, sicut cognoscibile est. Unde nullus creator potest comprehendere DEUM: potest tamen intellectus creatus ejus essentiam contemplari, aliquo modo attingendo, non tamen per aliqua obiecta, vel species, vel alias similitudines creatas, quia nullum horum potest manuducere in divisionem essentiam, multo minus quam corpus in incorpoream essentiam. Est igitur DEUS & incomprehensibilis omni intellectui, & incontemplabilis nobis in sua essentia, quamdiu nostra cognitio alligata est rebus creatis, ut potest nobis conaturalibus, & hoc est in statu viae. Hac ille. Ubi, ut patet, solum excludit a viatoribus contemplationem perfectam patriae, non tamen imperficiam, qua habetur, vel per affirmationem, vel per negationem.

Si obicias primò: Beati intelligunt DEUM per potentiam intellectivam, que est aliquid creatum, & similitudo quedam DEI tamquam participatio ejus: ergo DEUS videtur per similitudinem creatam. Relp. ex D. Thom. 1.p.q.12. art. 2. per similitudinem ex parte potentiae visiva-

conced. ex parte rei visae neg. hoc enim est, quod negat Dionysius, quod scilicet per nullam immutitudinem creatam tamquam medium, seu objectum uniuersitatem intellectus cum DEO.

Si obicias secundò ex D. Dionys. cap. 1. de cœlesti. Hier. non potest humana mens ad contemplationem coelestem Hierarchiatum excitari, nisi materiali manuductione utatur: ergo potest res superioris ordinis per inferiora cognosci. Respondet D. Thom. 1.p.q.8. art. 2. ad 1. hic in eius respondendum esse Dionysium de cognitione imper. D. Thom. festa: quod non opponitur superioris dictis de cognitione perfecta, de qua loquuntur hic. V. Resolut. 41.

Documentum 44.

Non tamen incommunicabile est universaliter bonum ulli existentium, sed in se ipso singulariter supersubstantiale, collatans radium anuscusque existentium proportionabilibus illuminationibus, benigne superapparet, & ad posibilem eius contemplationem, & communionem, & assimilationem extendit sanctas mentes.

Expositio D. Th. Manifestat, quomodo Expositio! oculi è Deitate cognitione aliis communicatur. D. Th. Est enim contra rationem bonitatis divinae, si cognitionem suam sic sibi reineret, quod nulli alteri penitus communicarer, cum de ratione boni sit, quod le aliis communiceat. Nec tamen ita communicatur ejus cognitione aliis, sicut ipse se ipsum cognoscit: sed ipse collatans, id est, firmiter conservans singulariter in seipso supersubstantiale radium; id est, superti. beatitudinem veritatis sua cognitionem soli sibi reservans: superapparet, q.d. tunc appareat benigne quasi non ex necessitate, sed ex gratia, proportionabilibus illuminationibus, id est, secundum proportionabiles illuminationes uniuersaque existentium, q.d. tunc bonitatis ratio hoc habet, in reservario sibi quodam cognitionis modo, qui sibi est singularis, communicet inferioribus ex sua gratia aliquem modum cognitionis secundum suas illuminationes, quae sunt secundum proportionem uniuersaque. Et non solum superapparet & illuminat, sed etiam hoc ipsum, quod inferiores mentes illuminant, vienentes dato lumine ad ipsum cognoscendum accedunt, ab ipso est. Et hoc est, quod subdit: quod extendit sanctas mentes ad contemplationem ipsius possibilium eius. Et quia qui contemplantur ipsum, quodammodo unum cum ipso efficiuntur, secundum quod intellectus in actu est, quodammodo intellectus esse in actu, & per consequentem ei assimilantur, ut pote ab ipso informati, subdit & communionem, & assimilationem.

Nota, per contemplationem unius mentem DEO, & proportionabiliter illuminari. V. Resolut. 53.

Documentum 45.

Quod ipsi, sicut fas est, & decet Santos, se immittunt. Et neque ad superioris, quam convenienter data DEI apparitione superbe presumuntur, neque ad inferius ex subiectione ad peius prolabuntur: sed firmi, & indeclinabiles ad radium ipsius supersplendentem extendantur, & commensurato amore convenientium illuminationum, reverentia sancta, & casta & sancte altius elevantur.

Expos.

Expositio D. Thom.	Ex of. D. Thom. consequenter ostendit conditiones sanctacumnenium, quae in DEUM extenduntur. Quatum prima est, quod secundum quod est eis licet ex concessione divina, & secundum quod deceras ex conditione propria, se ad ipsum ingerunt. Unde subdit quae scilicet, mentes ipsi: dicit, DEO se immittunt sicut sas est, & decet sanctos; ita scilicet, quod nec ad superius, aliquid ex superbia presumunt, scilicet, super id, quod eis datum convenienter secundum DEI apportionem sine revelationem, neque iterum prolabuntur ad inferius: id est, non dejectant se infra id, quod eis datum est, ex subjectione ad peius, id est ex quadam paucitatem, qua relata melioribus, per orbis inhærent. Secunda conditio est, quod si firmes, & indeclinabili extenduntur ad radium ipsius superfluentem, id est, ad veritatem eius defuer manifestaram, ut firmitas referatur ad certitudinem, & indeclinabilitas ad immobilitatem. Tertia conditio est, quod affectum amoris divinis manifestatis exhibeant, & hoc est, quod subdit, & commensurato amore convenientiam illuminationum, ita scilicet, quod affectus eorum circa ea infusa, que secundum eorum mensuram existunt data per quae elevantur in divina, aliis spiritualibus scilicet contemplationibus, aut intellectibus: cum reverentia sancta, & casta, & sancte reverenter quidem, in quantum te abstinent ab aliis, que supra eos sunt: casta autem in quantum inferioribus non se detinunt: sancte vero in quantum his, que eis data sunt, secundum DEI ordinem firmiter inhaerent. Hæc ille.	& concord. lib. 2, cap. 19, ubi alii afferuntur Auctores. V. Resolut. 54. 62. 69. & 71. Rev. P. Joseph Maria in. sen. d. 1. cap. 23. & 32.
Conditiones sanctorum membrorum quae in Deum extenduntur.		
Condition prima.		
Condition secunda.		
Condition tertia.		
Infertur à Theologis mysticis.	Unde infertur Auctores mystici, actum contemplacionis universalem, quo magis continuatum, & minus in erruptis ab actibus particularibus, eo magis perfectum esse, & efficacem, disponitumque ad recipiendas illuminationes divinas. Quod Seraphica M. cap. 30. vita comparat mortui navis, que placido vento in labore magnum conficit iterum; cum verò actus interrupisti, comparasti illi, qui ut calefias, separatur ab igne: conformiter ad id, quod docet D. Thom. 1. 2. que lib. 3. 2. art. 2. actionem continuam aliquos agere, effectum: sicut quando aliquis diuinus appropinquat igni, magis calefit, & desiccat, quam ille, qui in errupie accedit, & recedit. Namvis in hac alternatione delectetur animus ob imperfectionem nature mobilis.	Ponit autem quinque ad purgationem pertinentia: cum enim peccatum, quo inquinatur voluntas contingat ex hoc, quod homo proprium bonum temporale ab incommutabili bono avertitur: primum in purgatione voluntatis est, quod voluntas ad bonum incommutabile reducatur: & ideo dicit, quod divinitas est revocatio, & resurreccio decidimus ab ipsa, quia non solum attrahit nos, quod est revocare, sed etiam dat vires, ut revocari surgaamus. Secundum autem est, quod ex hoc, quod placet humanæ voluntati DEUS, derelinquit commutabile bonum, proper quod a DEO recessit. Et ideo dicit, quod DEUS est revocatio, & resurreccio eorum, que sunt prolapsa ad corruptionem Deiformis, id est, divinis similitudinis in nobis. Contingit autem, dum aliqui incipiunt DEUS placere, & peccata dispergere, quod a principio quamdam titubationem mentis patiatur, nunc huc, nunc illuc tractus, unde indiger, ut in uno collocerit, & ideo tertio dicit, quod DEUS est collocatio sancta eorum, que morem secundum quamdam immediatam commotioem. Ulterius indiget, postquam est collocatus in uno, ut in illo fieret, ne per tentaciones facile ab illo statore removantur, & ideo dicit quartus, quod est formatione sanitatis. Utterius necesse est, quod ad meliora proficiat, & ideo quinto dicit, quod est suscep-
S. Mater Teresia cap. 30. vita sua.		
S. M. Teresa in via perfectionis exp. 28.		
E conditionibus enumeratis infra sunt Mystici.	Ex illis tribus conditionibus, quas explicat D. Thom. inferunt etiam Mythici primò, ut anima supernaturaliter elevata non plus ascendat, quam influentia divina elevaverit eam: ut enim a Seraphica Mater et in appendice ad mansiones, non omnes illas mansiones potest quis ingredi: nisi DEUS introducat. Secundò, ne remisit se cadere permissit ab actu contemplacionis universalis, & simpliciter ad representationes sensibiles & imaginarias. Tertiò, ne voluntas sit debilis, & laxa, sed fervens, & affectuosa. De quibus videatur, quod docet Seraphica Mater c. 17. vita sua. P. Joseph à JESU-MARIA in ascensi lib. 1. cap. 23. & 32,	
S. M. Teresa cap. 11. vita sua.		

Suscitativa manuductio sursum actorum ad ipsam, id est, *corum qui sursum aguntur*; & proficiunt ad ipsam Deitatem. Dicitur autem *suscitativa manuductio*, quia non solum portat manum auxiliu voluntibus proficeret, sed etiam ad proficiendum excitat.

Post predicta quinque, quae ad purgationem pertinent, subdit de illuminatione, dicuntur & eorum quae illuminantur illuminatio. Quae quidem illuminatione intelligitur, quantum ad hoc, quod lumina sua gratia tradit, sive ad perfectionem intellectus, sive ad perfectionem affectus.

Deinde subdit de perfectione duplice, primo secundum quod aliquid perfici dicitur per hoc, quod attingit finem proximum, iuxta justitiam, vel qualcumque virtutem, ideo dicitur & eorum quae perficiuntur perfectionis principatus, respectu prime perfectionis, quia qualcumque est propria rei perfectionis principalius praeservata in DEO, sicut regnum civitatis principaliter praeservata in principe. Quantum vero ad consequentem ultimi finis dicitur & eorum quae deificantur Thearebi, id est, principalis Deitas. Dicitur enim creaturam rationalem Deificari per hoc, quod suo modo DEO unitur, ut sic ipsa Deitas principaliter DEO conveniat, secundario vero & participative his, qui deificantur.

Ulterius ponit ea quae pertinent ad meliorationem communiter omnium. Duplex autem processus inventur in rebus, scilicet resolutionis, & compositionis, & secundum utrumque tendunt res in divinam similitudinem. Nam secundum viam resolutionis tendunt a compositione ad simplicitatem, quae summe est in DEO, & ideo dicit, quod est eorum quae simplificantur, simplicitas. Secundum autem viam compositionis tendunt res a multiplicidine in unitatem, dum ex multis fit unum; unitas autem primò est in DEO, & ideo dicit, & eorum quae uniuersitatis, unitatis. Non solum autem communicatur a DEO rebus, quod in se subsistant, & meliorentur, sed etiam quod aliis sunt principiis, seu causis existentia, & meliorationis, & ideo dicuntur sequentibus quod est supersubstantialiter, super principale principium universi principi, &c. Hacunque D. Thomas.

Ex hac propositione S. Dionysii & expositione D. Tho. (Licet principaliter loquatur de purgatione à culpa, de illuminatione per gratiam, & de perfectione per amorem) orta est illa celebris divisionis perfectionis in tres partes, scilicet, viam purgativam, illuminativam, & unitivam, de qua egimus in catena, & passim occurrit in Auctoriis mysticis. Coincidit que cum illa, in qua dividitur status justorum in incipientes, proficientes, & perfectos. De quibus etiam ad caput 3. cœlesti Hierarch. Et v. Refolut. 1. & 22.

Documentum 47.

OMNEM sanctum Theologorum hymnum invenies apud bonos thearchie processus manifestative, & laudative DEI nominationes dividenter.

Expos D. Tho. Omnem sanctum hymnum, id est, laudem DEI, Theologorum inventem, si diligenter in Scripturis scrutari, dividenter, id est, distingue, et tem nominationes DEI ad bonos processus Thearchie, id est, secundum processus perfectionum, quae ex divina bonitate in creaturis proveniunt. Quid enim DEI dicatur bonus, vivus, sapiens, & multis aliis nominibus nominetur, non est ex aliqua multitudine, seu diversitate in ejus natura existen-

te, quia omnia hec in eo unum sunt, sed ex diversis perfectionibus creaturarum accipimus diversa nomina, que attribuimus DEO, sicut primo principio omnium horum processuum. Et hoc manifestative & laudative: manifestativa quidem in quantum DEUS nobis per suos effectus innotescit, & in quantum per hujusmodi nomina DEO attributa nobis manifestantur hujusmodi perfections esse in rebus à DEO. Laudative vero in quantum hoc totum ad DEI periret bonitatem, quae rebus perfections communicantur. Hac ille.

Si objicias primò, ex hoc sequitur, quod nulla nomina dicantur de DEO substantialisiter, etiam illa, quae absolute & affirmativa de eo dicuntur, quod est contra doctrinam D. Thom. 1. part. q. 2. art. 2. Probo sequelam: quia ex divo Dionylio in praesenti nominationes DEI dividuntur ad processus manifestative, & laudative; sed quod significat processum aliquis rei, non significat ejus essentiam, sed effectum ejus: ergo, &c. Resp. ex eodem D. Thom. loco cit. neg. sequelam ad probationem, aliud est dicere, quod nomina dei imponantur a processibus, seu effectibus, aliquid quod imponantur ad significandos processus, & non DEUM: primum enim est verum, secundum est falsum. Licer enim nomina imponantur a processibus divinitatis, & ita intellectus noster secundum unumquemque processum DEUM nominet, & cognoscet, licer imperfecte statim nominata nomina ista imponuntur ad significandum ipsum DEUM, v.g. cum dicitur DEUS est vivens: non est sensus, quod à DEO procedat vita; sed quod in ipso tantum in principio rerum procedat vita & ministeriori modo. Sic ut nomen IESUS dicitur à legendendo, & tamen non imponitur ad significandum latitudinem, sed petram.

Si objicias secundò: si nomina DEI sumantur laudative, vel esset propter DEUM, vel propter nos, vel propter alios: neutrum videretur: ergo, &c. Non propter DEUM, quia cum DEUS sit insperatus cordium, non est necesse, ut verbis ei manifestemus concepius nostris: non propter nos, quia cum concepius nostris cognoscimus: non propter alios, quia non possumus illos per verba laudare, & significare perfections DEI: Deus enim est major omni laude, ut dicitur Eccles. 4. 3. & secundum Philosophum 1. Ethic. optimorum non est Iesus, sed aliquid majus & melius. Resp. ex D. Th. 2. 2. q. 9. 1. a. 1. neg. min. debet enim Deus nobis ore laudari, non ut manifestemus ei nostros conceptus, sicut dum homines laudamus, ut eis & aliis innotescat, quam bona opinione de laudato habemus. Sed tū ad hoc ut nosme ipsos extemus in DEI amorem ex laude ipsius, & retrahamur ab iis, quae sunt contra DEUM. Tunc etiam ut alios audientes ex ejus reverentiam inducamus. Et ad probationem dicendum, quod si loquamur de DEO, quantum ad ejus essentiam, cum illa sit incomprehensibilis, & ineffabilis, est major omni laude, & ipsi filii laus in Sion, quamvis debeatur ei secundum suam essentiam reverentia & honor laudia. Si autem loquamur de DEO quantum ad ejus effectus, qui in nostre utilitatem ordinari, debemus laudes DEO, & semper laus ejus in ore nostro debeat esse; unde Isaías 6. 3. laudem DEO super omnia, quae reddidit nobis. Et hoc modo loquitur D. Dionysius, loquitur enim de nominibus DEI juxta processus seu effectus ipsius.

Nor. DEUM laudari, & cognosci per suos effectus. V. Refolut. 3. f.

Documentum 48.

Ex qua ut vivifica virtute unimur, & divisibilibus nostris alternatis supermundane conclusis ad Deiformem monadem congregamur, & DEI unitate unionem: sicut Trinitatem autem propter trium personarum supersubstantialis secunditas manifestatorem. Ex qua omnis paternitas.

Expositio D. Th. ex qua, cibice unitate divina ne vivifica virtute mirifica duo nobis provenimus. **D. Thom.** Primum est, quod nos unimur, i.e. quantum unitatem habemus, secundum quam dicitur unus homo, aut unum animal. Secundum est, quod cum unitas nostra non sit tam perfecta, quod omnes diversitatem excludat, ipsa etiam, quae sunt diversa in nobis, ad quamdam unionem reducuntur, secundum quam etiam ea, quae sunt simpliciter diversa in creaturis, unum quodam ordine sunt, ut sic latem DEI unitatem imitantur. Et ideo dico, quod congregamur ad quamdam monadem, i.e. unitatem Deiformem, i.e. DEO similem, quantum ad ea, quae jam facta sunt unum: & ad quamdam unionem DEI imitationem, quantum ad ea, quae sunt unum, & hoc conclusis alternis, i.e. diversitatibus nostris divisibilibus, quae ex aliqua divisione contingunt, supermundane, i.e. supermundana virtute. Vel hoc, quod dicit unimur, potest referri ad hoc, quod unumquodque in se est unum: quod autem sequitur & divisibilibus nostris, &c. potest referri ad hoc, quod multa, sicut sunt diversa, tamen ad aliquam unitatem reducuntur, vel perfecte, vel imperfecte, mons enim, i.e. unitas perfectiora unitatis designat: unito vero viam ad unitatem, in quo imperfectio unitatis ostenditur. Deinde ostendit idem, in nomine Trinitatis, & dicit, quod invenimus DEI laudari, sicut Trinitatem ad manifestandam supersubstantiam secunditatem trium personarum, quae non distinguuntur, nisi secundum originem. Ex qua secunditate derivatur omnis paternitas, seu secunditas, quae nomine paternitatis in eligitur, ut ad Ephes. 3. Hec D. Th.

D. Thom. Idem D. Thom. 2.2.9. 101.4.3. ex eo, quod in 2.2.9. Dei per excellentiam dictpatet, & quod religio sit diversa a pietate erga parentes in humanis. Et q. 106. a. 3. ex eo quod DEUS, tanquam omnium causa, omnia in se convertat: inferi, quod omnis effectus naturaliter ad suam causam convertatur, & cum benefactor in his causis beneficiari, hic debet converti ad benefactorem, secundum modum cuiusque per gratiarum actionem.

Nota. DEUM ad unitatem nos advocate. V. Rotolu. 73 & 77.

Documentum 49.

Hæc ut nos docti sumus quidem juxta proportionem nostram per sancta velamina eloquorum, & bierarchiarum traditionem, benignitate sensibilibus intelligibili, existentiis supersubstantia circumvelante. Et supernaturalem, simpliciter ac varietate divisibilium signorum, & multiplicante, & cōponente. **Expositio** D. Th. Hec, cibice, quod dictum est de divinis nominibus, nos docti sumus nunc in praefitâ vita juxta proportionem nostram per sancta velamina eloquorum, i.e. facta Scripturarum, & bierarchiarum traditionum, i.e. aliorum dogmatum, quae Apostoli, & eorum discipuli tradideron (dicuntur enim Apostoli, & alii Ecclesiæ prælati hierarchæ, quasi facti principes) Qualia vero sint ista vel-

mina, exponit dicens: quod ex bonitate DEI intelligibili circumferatur per sensibilias, i.e. cum Scen-
trate de DEO, & Angelis sub similiudine sensibili-
um loquitur ut Ilai. 6. Vidi Dominum sedentes, &c. & similiter voluntur supersubstantia exis-
tentibus, scilicet divina, cum DEO atque sunt non
solū sensibilia, sed intelligibles perfectiones crea-
turarum ut vita, intellectus, &c. Similiter ex ea-
dem bonitate res simpliciter supernaturales, & in-
figurabilis multipliciter componuntur per varietatem
divisibilium signorum. Hæc ille.

Si queratur, quomodo dicatur, hæc fieri ex beni-
gnitate & bonitate? Responde D. Th. quia quan-
do in Scripturis exponuntur nobis intelligibili-
per sensibilias & supernaturalia per existentias, &
incorporalia, & simplicia per composita, & diver-
sa; non est propter invidiam ut subtrahatur nobis
cognitio divinorum; sed propter nostram utilita-
tem: quia Scriptura nobis condescendens tradidit
nobis, quae supra nos sunt secundum modum no-
strum. Quomodo autem hoc pertinet ad Theo-
logiam affirmarem, vel ad cognitionem Dei per
positionem, dictum est supra: omnia autem ista
signa & velamina tolluntur in mystica.

Nora, quod DEUS proponatur nobis sub sacris
velaminibus oriri ex bonitate sua, & imperfectedo-
ne nostra. V. Refolut. 37.

Documentum 50.

Tunc autem quando incorruptibles & immortales
erimus, & intelligibili luminis datione ipsius, im-
passibilis & immateriali mente participantes, & su-
per mentem unitio ignotis & beatis immutabiliis
superclarorum radiorum in divinore imitatione su-
per celestium mentium. Hoc loquitur S. D. de vi-
sione DEI in patria, quæ proinde magis ad icho-
lastico, quam ad mysticos pertinet.

Quæs ramen primò, cur vocet mentem bea-
torum impassibilem & immaterialē, quasi mens
nostra etiam nunc non sit immaterialis. Secundò,
quare unitio illa mentis beatæ cum DEO dicatur
unitio supra mentem? Tertiò, cur dicatur fieri hoc
per ignotas & beatas immutabiles, & per notas &
claras. Responde D. Th. ad primum, men em
nostram nunc quidem passibile esse per accidentem tertii.
ex unione ad corpus, & materialē fieri per affi-
ctionem ad res materiales, & ideo nunc non est Reg. D.
idonea ad canitatem luminis participationem. Ad se-
condum dici, unitio supra mentem, quia nés
nostra unietur DEO ut intelligibili, qui quidem
est supra mentem. Ad tertium, immutabiles
illuminationes beatificas vocari oculas nobis
pro nunc, sicut etiam nunc sunt nobis inexperi-

Nota. Mensem nostram dici materialē ex
affectione ad res materiales, V. Refolut. 26. &
Synopsis in fine.

Documentum 51.

Nunc autem sicut nobis est possibile, propria quis-
sem ad divinum signum utimur, & ex ipsis rursum
ad simplicem & unitam intelligibilitam miraculosa
veritatem proportionaliter extendimur. Et post omnem
secundum nos Deiformitatem unitiōem sedantes nostras
intellectualē operations ad supersubstantiam ra-
diū, secundum quod facit, nos immutabimus.

Exposit. D. Th. ostendit, quod post omnem co-
gnitionem, quam in praefiti vita de DEO habe-
mus id, quod est DEUS, remane nobis occu-
patum.

tum. Nam, id est, in presenti vi a utimur sicut nobis est possibile propriis signis ad divina cognoscendam, quæ quidem signa sunt iam perfectiones, quæ procedunt à DEO in creaturis, quam & metaphoria, quæ a creaturis per similitudinem transducuntur in DEUM. Et dicimus: signa propria, cognoscendi terum divinarum respectu nostri; qui non est possibile nobis aliter innocere res divinas,

Non tamen sic utimur hujusmodi signis, quod in eis mens nostra remaneat, nihil ultra ex Deo se existimans: sed ex Iesu signis rursum extendimus lectorum nostrum proportionem, ad simplicem & unitam veritatem intelligibilitum miraculorum; id est, admirabilium contemplationum, quas de rebus divinis per ista signa accipimus. Dicit autem ad simplicem, & unitam veritatem, ut simplicitas corrispondat compositionis signorum, unitas vero eorum multitudini & diversitatibus.

Et ne quis credit, quod per signa prædicta veritatem, & intelligentiam divinorum perfectè comprehendere possumus, addi: quod immunitus nos, ad supersubstantialem radium, id est, ad veritatem deo cognoscendam, non possedet, sed secundum quod sit nobis scilicet sedantes, seu quietantes nostras intellectuales operationes, ne ultra ferantur, quā nobis sit datum, & hoc dico post omnem secundum nos unitiōnēm Deiformium, q.d. postquam secundum Deiformitatem uniti fuerimus per cognitionem rebus divinis, quantumcumque nobis est possibile, adhuc remaneat aliquid de rebus divinis nobis occultum, a causa inquisitione oportet nos sedare intellectu. Quia nulla virtus finita extendit se in infinitum. Hæc ex D. Thom.

Ex predicationis verbis inferuntur Mystici celebriores assertiones spiritus. Prima, quod meditatione discursiva medius imaginibus, & figuris ab imaginatione formatis, debet præsupponi tamquam primus gradus scalæ spiritualis ad contemplationem. Secunda, quod ex dilectione imaginatio statim fiat transitus ad ponderationem quietam. Tertia, quod terminetur ad actum fidei universalis & simplicis. Quartæ, quod debet cessare ab operatione activa, ut passim possit moveri a Deo iuxta verba Dionysii sedantes, nostras intellectuales operationes, secundum translationem Joan. Sacrae. Vel ierat spiritu aliis actionibus nostris secundum lectionem Amb. olli Camaldul. Vel cunctis nostris actiones coibemus, secundum Petrum.

V. Resolutio. 20. & 64.

Documentum. 52.

VNIVERSALITER est incomprehensibilis, & negque sensus eius est, neque phantasias, neq; opinio, neque nomen, neq; sermo, neq; talitus, neq; scientia.

De hac propositione dictum est ita ad cap. 4 & 5. Theologiae mysticae: nec indiget ulteriori explicatione.

Documentum. 53.

Iste Deiformis ad Angelorum imitationem, sicut est possibile, unita mentes quoniam secundum omnes intellectuales operationes quietem talis sit desideratum, etiam ad supremum lumen unito: laudamus ipsum propter, maxime per ablationem à cunctis existentibus, &c.

Expositio. D. Thom. Iesu, scilicet, immisionibus divinis. V. Resolutio. Oper. Tom. II.

nis, & susceptionibus unita, i.e. conjuncta mentes Deiformes, i.e. Deo conformatae ad imitationem Angelorum, sicut est possibile in hac vita: laudat DEUM maxime, proprio per ablationem, seu remotionem à cunctis existentibus, & hoc ideo, quia immo sanctarum mentium ad DEUM, quiete super omne lumen sit talus, scilicet per remotionem ab exist. secundum quietem omnium intellectualis operationis, i.e. in ultimo, in quo quietissimis eorum intellectus operatio. Hoc enim est ultimum, ad quod pertinere possumus circa cognitionem divinam in hac vita, quod Deus est supra omnia id quod à nobis exigitari potest, & ideo nominatio DEI, que est per remotionem, est maxime propria. Et enim illi, qui secundum Deum per remotionem, per illuminationem DEI vere, & supernaturali ratione edocti ex beatissima conjunctione ad DEUM. Hæc ille.

Hanc illuminationem, & communicationem propriam Angelorum, & communicatam in hac vita aliquibus contemplatiis valde perfectis, dicit Augustinus concordie myst. l.3. c.24. esse consolations quamlibet nimirum felices & saepenarratives, quas D. August. in Genes. c. 12. vocat voces beatitudinis, & quibus (ut inquit D. Th. de verit. q. 13. a. 3. ad 9.) deus martyres ad agones confortabat. Et eodem l. 3. c. 47. dicit, hanc illuminationem per species intelligibles insulas sicut Angelis mentibus fieri erant illis, praeterim animabatur, quæ ad statum unionis habitualis pervenerunt, de quo statu loquitur Seraphica M. mans. 7. cap. 1. & N. V. P. Can. 28. & h. i. us generis (inquit ille) fuit revelatio illa celebris mysterii fanæstissimæ Trinitatis, coiuncti ipsa. Mater ibi meminit, & alia S. M. Testimonia. Mihil (amen videtur, posse generaliter intelligi de contemplatione insula Theologiae mysticae, ad quam disponitur mens per ablationem omnium cognitorum, ut supra diximus. De quo videatur N. Ioseph à JESU-MARIA 1. p. ascens. fushb. 1. c. 33. Hinc Resolutio 57. & 61. & 64. & 68. s.

ANGLORUM
concordia
myst. l. 3.
ap. 24.

C A P V T . II.

De copulata & distincta Theologia, & que sit divina unio & distinctione

In hoc capite inquit S. Doctor nomen boni, & aliorum attributorum, & eiæ que de Deo sunt emanationes de terra Trinitate prædicari, & proinde copula est: distingue a vero nomina esse personalia, & que pertinent ad mysteria humanitatis. I.e. attributa vocati uniones in DEO, nomina desumpta ab emanationibus vocati distinctiores; divinas personas sola relatione distinguunt: DEUMque est totum esse participabilem, & non participabilem. Res divinas a nobis ex foliis participationibus cognosci. Que in domo Deo sit omnis Paternitas, & Filiatione, & quod effectus sit: similes causis, non causæ effectibus. Modum incarnationis omnibus esse ignorantem. Affert verba Hierothei, quomodo JESU divinitas sic omnia in omnibus, & super omnia, & quomodo Christus naturam nostram participaverit. Denique quomodo Deus in omnibus rebus unus sit, & dicatur multiplicari, cum molles res producit.

Hujus capituli meminit D. Th. 1. p. q. 32. a. 1. D. Th. 1. Si aliquis est qui totaliter eloquisceat, longe-
rit à nostra philosophia, &c. & q. 67. a. 1. conjun-
gatur dicens: si radii, & separantur, & q. 93. art. 2. a. 1.
Bbb ha.